

ЗВІТ

за результатами регіонального моніторингу стану функціонування закладів загальної середньої освіти Житомирської області з кількістю учнів менше 100, що здійснюють освітній процес на рівні базової та профільної середньої освіти (I цикл)

Управлінням Державної служби якості освіти у Житомирській області (далі – управління Служби), керуючись пунктом 4 розділу II Положення про управління Державної служби якості освіти у Житомирській області, затвердженого наказом Державної служби якості освіти України від 02 вересня 2019 року № 01-11/40 (у редакції наказу Державної служби якості освіти України від 14.02.2022 № 01-10/22), на виконання пункту 2.11 плану роботи управління Державної служби якості освіти у Житомирській області на 2024 рік, затвердженого Головою Державної служби якості освіти України 29 грудня 2023 року, у період з 07 по 19 лютого 2024 року проведено I цикл моніторингу стану функціонування закладів загальної середньої освіти Житомирської області з кількістю учнів менше 100, що здійснюють освітній процес на рівні базової та профільної середньої освіти.

Моніторинг проведено з метою дослідити стан та перспективу функціонування закладів загальної середньої освіти Житомирської області з кількістю учнів менше 100, що здійснюють освітній процес на рівні базової та профільної середньої освіти, стан забезпечення якості освітньої діяльності.

Для визначення результатів моніторингу використовувались такі індикатори:

інформація про заклад загальної середньої освіти з кількістю учнів менше 100, що здійснює освітній процес на рівні базової та профільної середньої освіти;

контингент здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти з кількістю учнів менше 100, що здійснюють освітній процес на рівні базової та профільної середньої освіти;

кадрове забезпечення закладів загальної середньої освіти з кількістю учнів менше 100, що здійснюють освітній процес на рівні базової та профільної середньої освіти;

матеріально-технічне забезпечення закладів загальної середньої освіти з кількістю учнів менше 100, що здійснюють освітній процес на рівні базової та профільної середньої освіти;

забезпечення рівного доступу до якісної базової та профільної середньої освіти у закладах загальної середньої освіти з кількістю учнів менше 100;

забезпечення якості освіти в закладі загальної середньої освіти з кількістю учнів менше 100, що здійснюють освітній процес на рівні базової та профільної середньої освіти;

визначення перспективи функціонування закладів загальної середньої освіти з кількістю учнів менше 100, що здійснюють освітній процес на рівні базової та профільної середньої освіти.

Моніторинг здійснювався шляхом онлайн-опитування (анкетування) керівників закладів освіти, деперсоналізованого анкетування учасників освітнього процесу (учнів/учениць від 14 років, батьків, педагогічних працівників), аналізу державної статистичної звітності та інформації з відкритих джерел.

Вибірка моніторингового дослідження становила 73 заклади загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО, заклади освіти), розташовані у сільській місцевості (81% – гімназії, 19% – ліцеї). Під час здійснення вибірки встановлено, що назви двох закладів освіти не приведені у відповідність до вимог Закону України «Про освіту».

Заклади освіти, що увійшли до вибірки, функціонують на території 32 громад Житомирської області (3 міських (12 закладів освіти), 12 селищних (28 закладів освіти), 17 сільських (33 заклади освіти)).

В анкетуванні взяли участь 1946 респондентів (73 – керівники ЗЗСО, 618 – педагогічні працівники, 358 – учні, яким виповнилося 14 років, 897 – батьки).

Узагальнення результатів I циклу моніторингу здійснено на основі статистично-математичної обробки відповідей учасників анкетування, інформації отриманої з державної статистичної звітності закладів загальної середньої освіти та з відкритих джерел.

Інформація про заклади освіти з кількістю учнів менше 100, що здійснюють освітній процес на рівні базової та профільної середньої освіти, дослідження перспективи їх функціонування

Згідно з даними моніторингу, освітній процес у очному форматі здійснюється в 47 закладах освіти, у змішаному форматі – у 21 закладі освіти, у дистанційному форматі – у 5 закладах освіти (рис. 1).

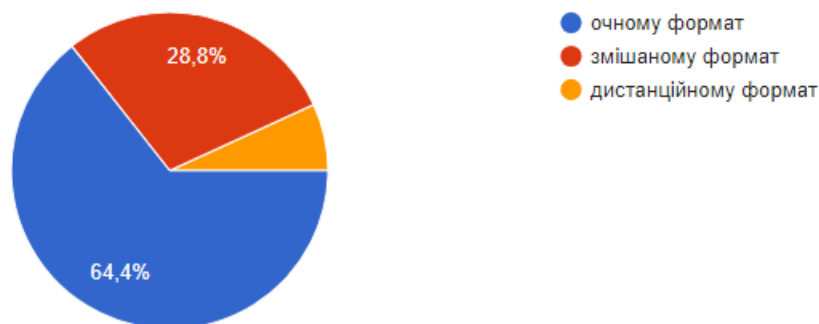

Рис. 1 Формат освітнього процесу

За результатами анкетування керівників ЗЗСО встановлено, що в 73 ЗЗСО здобувають освіту 4047 учнів. З яких 2% (66) – учні з ООП в 45 інклюзивних класах та 2% (91) учнів з числа ВПО.

Із загальної кількості закладів освіти, які взяли участь у моніторингу: 45% ЗЗСО з кількістю учнів від 28 до 50 (33 ЗЗСО, з них 4 ліцеї, 29 гімназій);

36% ЗЗСО з кількістю учнів від 51 до 70 (26 ЗЗСО, з них 3 ліцеї, 23 гімназії);

19% ЗЗСО з кількістю учнів від 71 до 100 (14 ЗЗСО, з них 7 ліцеїв, 7 гімназій).

Проектна потужність закладів освіти, що взяли участь в опитуванні, становить 13477. Середня наповнюваність зазначених закладів – 30%. Переважна більшість закладів освіти (58), що є учасниками моніторингу, мають наповнюваність менше 50%. Зокрема:

22 ЗЗСО (6 ліцеїв, 16 гімназій) мають наповнюваність від 6% до 25%;

36 ЗЗСО (6 ліцеїв, 30 гімназій) – від 26% до 50%;

12 ЗЗСО (2 ліцеї, 10 гімназій) – від 51% до 75%;

тільки 3 гімназії – від 76% до 100%.

За наданою інформацією, загальна кількість класів у закладах освіти – 647, з яких 22% класів – менше 5 учнів, 65% (420) класів – від 5 до 9 учнів, 10% (67) класів – від 10 до 14 учнів, лише 4 класи мають наповнюваність від 15 до 20 учнів. За інформацією керівників ЗЗСО, у закладах функціонує 30 з'єднаних класів (класів-комплектів) та у 32 класах учні відсутні. Середня наповнюваність класів становить 6,2.

Середня вартість утримання одного учня в опитаних закладах освіти становить 53,97 тис грн.

Керівниками ЗЗСО було зазначено, що мережа класів за останні 5 років у 34 ЗЗСО – зменшилася, у 28 ЗЗСО – залишилася сталою та у 11 ЗЗСО – збільшилася (рис.2). Щодо прогнозованої мережі класів на наступні 2 роки керівники ЗЗСО відповіли, що у 42 закладах освіти мережа класів залишиться сталою, у 21 закладі освіти – зменшиться, тільки у 10 закладах освіти – збільшиться (рис.3).

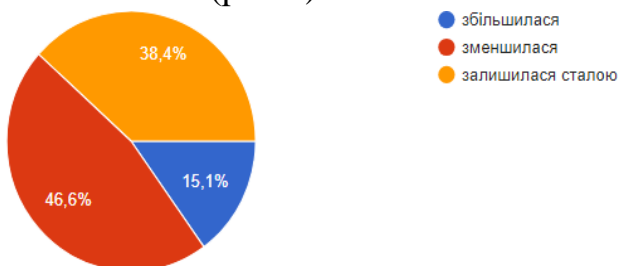

Рис. 2 Динаміка мережі класів за останні 5 років

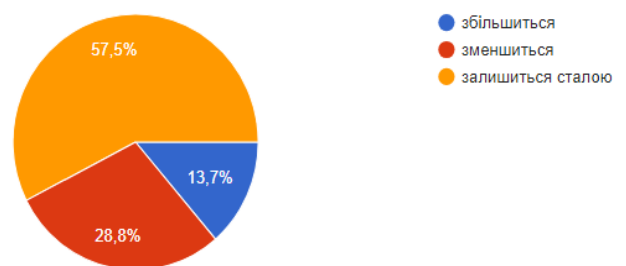

Рис. 3 Прогнозована мережа класів на наступні 2 роки

Щодо подальшої перспективи функціонування закладів освіти (рис. 4) керівники ЗЗСО зазначили:

8 ЗЗСО – перепрофілювання у початкову школу;

10 ЗЗСО – перепрофілювання у гімназію;

1 ЗЗСО – реорганізація у філію ЗЗСО;

54 ЗЗСО – продовжують функціонувати відповідно до затвердженого засновником статуту.

Рис. 4 Перспектива функціонування закладів освіти

Кадрове забезпечення закладів загальної середньої освіти з кількістю учнів менше 100, що здійснюють освітній процес на рівні базової та профільної середньої освіти

У ході проведення моніторингового дослідження з'ясовано, що загальна кількість працівників у закладах становить 1588, з них 1043 (66%) – педагогічні працівники. Встановлено, що лише у 17 закладах наявний практичний психолог, у 4 закладах обов'язки психолога покладено на іншого працівника (рис. 5). Соціальний педагог наявний тільки у 20 закладах, у 4 закладах обов'язки соціального педагога покладено на іншого працівника (рис. 6).

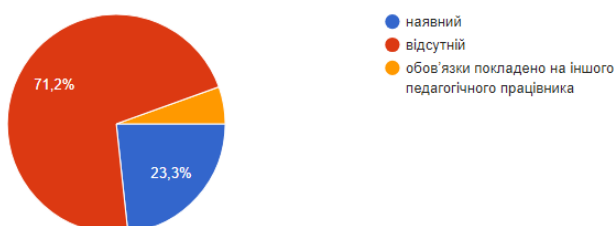

Рис. 5 Наявність практичного психолога

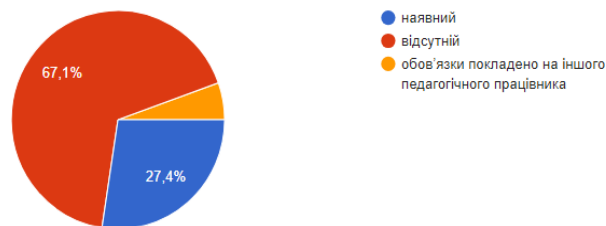

Рис. 6 Наявність соціального педагога

Щодо викладання двох і більше предметів керівники зазначили, що в їх закладах освіти кількість таких педагогічних працівників становить 413 (40%), а з-поміж опитаних вчителів 62% вказали, що викладають два та більше навчальні предмети на рівні базової та профільної середньої освіти.

За результатами анкетування педагогічних працівників з'ясовано, що 32% вчителів викладають навчальні предмети/інтегровні курси не за фахом, водночас керівники закладів вказали дещо менший відсоток таких вчителів (18%). Крім того, за інформацією, наданою керівниками закладів освіти, 79 (8%) педагогічних працівників працюють за сумісництвом.

Із загальної кількості педагогічних працівників 18% (184) – вчителі пенсійного віку.

Керівники ЗЗСО зазначили, що відповідно до потреби 75% педагогічних працівників забезпечені підвезенням за рахунок закладу або засновника закладу освіти. З-поміж опитаних учителів, які потребують підвезення, 34% відповіли, що підвозяться шкільним автобусом, 40% – доїжджають рейсовим автобусом, 26% – власним транспортом.

Матеріально-технічне забезпечення закладів загальної середньої освіти з кількістю учнів менше 100, що здійснюють освітній процес на рівні базової та профільної середньої освіти

100% опитаних керівників закладів освіти зазначили, що забезпечені підключенням до мережі Інтернет, проте 1 заклад освіти має проблеми технічного характеру в зв'язку з наслідками окупації. Щодо забезпечення закладу освіти комп'ютерним обладнанням керівники закладів освіти відповіли, що в повному обсязі забезпечені 45 ЗЗСО, забезпечені частково – 27 ЗЗСО, не забезпечений – 1 ЗЗСО (рис. 7).

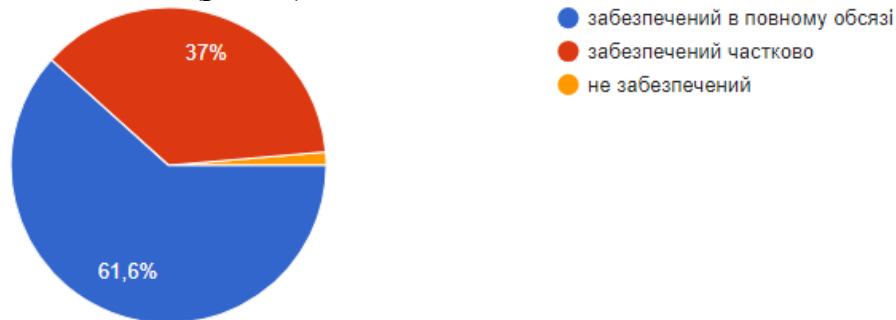

Рис. 7 Забезпечення закладів освіти комп'ютерним обладнанням

Переважає більшість педагогічних працівників (92%) зазначила, що їх робоче місце забезпечене підключенням до мережі Інтернет. Крім того, більшість вчителів закладів освіти забезпечені комп'ютерним обладнанням закладу освіти (89%), однак 8% використовують власне комп'ютерне обладнання та 3% – не забезпечені.

41% педагогічних працівників зазначили, що здійснюють викладання навчальних предметів у дистанційному та змішаному форматах, з них 74% – у закладі освіти, 18% – у домашніх умовах, 8% – як у закладі освіти, так і в домашніх умовах. Значна частина вчителів (74%) відповіли, що їм забезпечено необхідні умови для здійснення викладання у дистанційному/змішаному форматах.

Переважає більшість учнів (91%) та батьків (93%) задоволені рівнем організації дистанційного/змішаного формату навчання.

95% учнів, які навчаються у дистанційному або змішаному форматах, та 95% їх батьків відповіли, що мають доступ до мережі Інтернет. 91% учнів та 72% батьків зазначили, що забезпечені комп'ютерним обладнанням/гаджетами.

За результатами аналізу державної статистичної звітності ЗНЗ-1 та інформаційної системи управління освітою (ІСУО) та програмного забезпечення "КУРС: Школа", встановлено, що фізкультурно-спортивна зала наявна у 50 (68%) закладах освіти, майстерні – у 61 (84%) закладі освіти, актові зала – у 15 (21%) закладах освіти, бібліотека – у 38 (52%) закладах освіти. У 78% (57) закладів освіти наявні внутрішні туалетні кімнати.

За наданою керівниками закладів освіти інформацією 70 (96%) ЗЗСО забезпечені укриттями, 13 (18%) з них використовують укриття на договірних засадах (рис.8).

Рис. 8 Забезпечення укриттям закладу освіти

Переважає більшість опитаних вчителів (96%), учнів (89%) та батьків (87%) вказали на наявність укриття у закладах освіти. Третина батьків зазначили, що в укриттях здійснюється навчання дітей під час повітряної тривоги. Проте 10% учнів та 14% батьків вказали на незадовільні умови його облаштування. Крім того, 20% педагогічних працівників зазначили, що в укриттях не створені належні умови для здійснення освітнього процесу під час перебування в них.

Забезпечення рівного доступу до якісної базової та профільної середньої освіти у закладах освіти з кількістю учнів менше 100

Згідно з даними, отриманими під час дослідження, встановлено, що у більшості ЗЗСО забезпечено безперешкодний доступ до будівель, приміщень закладу освіти, зокрема у 58 ЗЗСО наявний пандус/пологий вхід, у 7 ЗЗСО – кнопка виклику (рис.9).

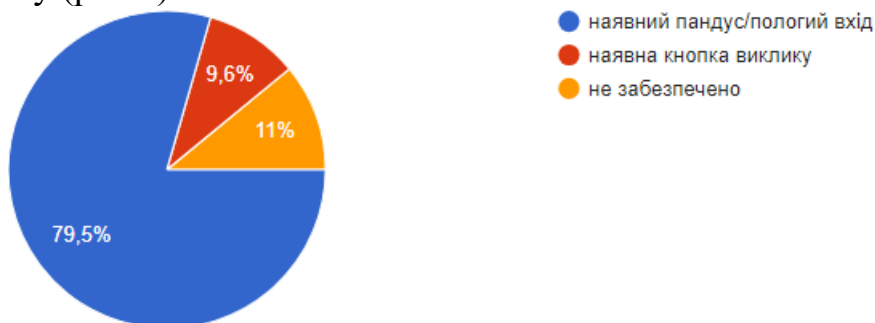

Рис. 9 Забезпечення безперешкодного доступу до закладу освіти

Невеликий відсоток опитуваних закладів мають ресурсну кімнату (12%) та спеціально обладнану туалетну кімнату (кабінку) для маломобільних груп населення (7%). Крім того, у 40 ЗЗСО відсутня можливість безперешкодного пересування між поверхами для людей з обмеженими можливостями, інша частина закладів функціонує в одноповерховій будівлі.

На час здійснення моніторингового дослідження підвезення до закладу освіти потребують 1071 учень, з яких забезпечено підвезенням до закладу освіти 99% від потреби. З них: 873 (82%) учні підвозяться шкільними автобусами; 141 (13%) учень під'їжджає рейсовими автобусами; 50 (5%) учням одного закладу освіти організовано підвезення за спонсорські кошти.

За результатами анкетування керівників ЗЗСО підвезення до закладу освіти потребують учні, що проживають у 49 населених пунктах.

Серед опитаних учнів 103 (28%) відповіли, що потребують підвезення до закладу освіти, з них 74 зазначили, що доїжджають шкільним автобусом, 14 – рейсовим автобусом, 15 – іншим транспортним засобом. Одночасно про потребу у підвезенні до закладу освіти їх дітей зазначили 26% (233) батьків, з них 180 (77%) відповіли, що діти підвозяться шкільним автобусом.

Значна частина учнів (85%) та їх батьків (77%) вказали, що задоволені та переважно задоволені організацією підвезення.

На час здійснення моніторингу керівники закладів освіти зазначили, що 29 ЗЗСО забезпечені в повному обсязі шкільними автобусами для організації підвезення учнів та вчителів, 6 ЗЗСО – забезпечені частково, 19 ЗЗСО – не забезпечені, у 19 ЗЗСО – відсутня потреба у підвезенні (рис. 10).

Для організації підвезення учнів та вчителів до закладів освіти, що взяли участь у анкетуванні, необхідно 53 шкільних автобуси, а саме для 43 ЗЗСО – по 1 автобусу, для 5 ЗЗСО – по 2 автобуси. На даний час заклади освіти використовують 35 шкільних автобусів, з яких 3 – автобуси інших закладів освіти.

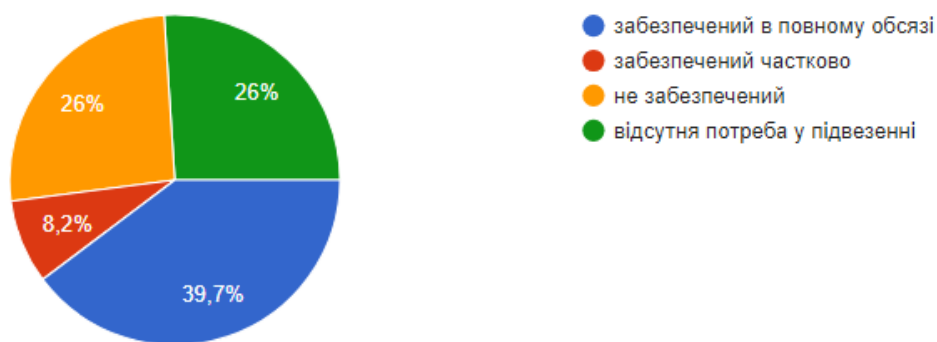

Рис. 10 забезпечення в повному обсязі шкільними автобусами для організації підвезення учнів та вчителів

Загальний кілометраж маршруту підвезення складає від 2 до 48 км. Мінімальний час, який учень перебуває у транспорті, становить від 3 до 30 хв. Максимальний час – від 10 до 60 хв.

Дорожнє покриття маршрутів підвезення до 38% закладів освіти асфальтоване, до 55% – змішане, до 7% – ґрунтове. Більшість керівників закладів освіти (56%) зазначили, що дорожнє покриття має задовільний стан.

Згідно з даними моніторингу середня сума коштів, яка виділяється з місцевого бюджету на підвезення одного учня на день становить 43,5 грн.

У ході проведення моніторингу з'ясовано, що харчування організовано у 58 закладах освіти (рис. 11), з них: у 48 ЗЗСО харчування організовано закладом освіти (власна їдальня), 6 ЗЗСО користуються послугами кейтерингу, 4 ЗЗСО – послугами аутсорсингу (рис. 12).

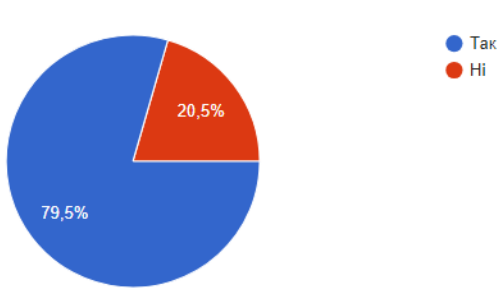

Рис. 11 Організація харчування у закладі освіти

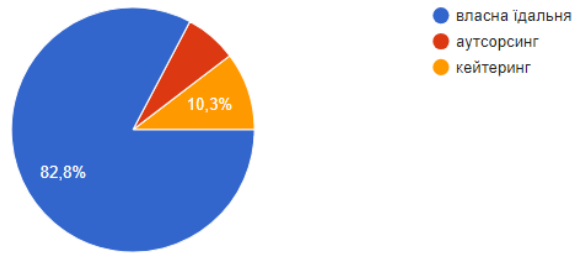

Рис. 12 Спосіб забезпечення харчування

Керівники закладів загальної середньої освіти зазначили, що кількість учнів, охоплених харчуванням, становить 2597, з них 1364 учнів харчуються за кошти місцевого бюджету, 1105 учнів – за кошти батьків, харчування 128 учнів забезпечується з інших джерел фінансування (державні кошти).

Більшість опитаних учнів (63%) відповіли, що харчуються в закладі освіти, з них 108 (48%) – безкоштовно, 117 (52%) – за кошти батьків. Крім того, переважна більшість цих учнів зазначили, що задоволені якістю харчування.

Середня сума коштів, яка виділяється з місцевого бюджету на організацію харчування одного учня на день, становить 35 грн.

Результати ЗНО/НМТ у закладах загальної середньої освіти з кількістю учнів менше 100, що здійснюють освітній процес на рівні базової та профільної середньої освіти

У ході моніторингового дослідження проаналізовано результати національного мультипредметного тесту, складеного випускниками 73 закладів освіти.

За даними з вебсайту Українського центру оцінювання якості освіти, тільки з 12 закладів освіти (16% від загальної кількості опитаних закладів) 76 випускників взяли участь у складанні національного мультипредметного тесту.

Середній бал НМТ зазначених закладів становить 133. Найнижчий середній бал – 123, найвищий середній бал – 153.

Середній бал з української мови становить 137,9 (найнижчий – 131; найвищий – 150,5), середній бал з математики – 126,6 (найнижчий – 113,1; найвищий – 160), середній бал з історії України – 133,6 (найнижчий – 112; найвищий – 143,5).

Результати НМТ вказують на низький/середній показник результативності навчання зазначених закладів освіти.

Рекомендації, складені за результатами моніторингу

Засновникам закладів освіти:

1. При формуванні, утриманні та розвитку мережі закладів освіти громади враховувати соціально-економічну, демографічну ситуації, показники

розрахункової наповнюваності класів учнями закладів загальної середньої освіти та розрахунку обсягу освітньої субвенції на рік.

2. Розглянути питання щодо оптимізації мережі закладів загальної середньої освіти, враховуючи вимоги законодавства щодо безпечного, інклюзивного та цифрового освітнього простору, рівного доступу до якісної повної загальної середньої освіти, спроможність територіальних громад.

3. Вжити заходів щодо:

покращення (осучаснення) матеріально-технічної бази закладів освіти, рівня забезпечення засобами навчання, інформаційними технологіями, цифрового освітнього середовища;

забезпечення підвезенням учасників освітнього процесу до закладу освіти й у зворотному напрямку шляхом придбання необхідної кількості автотранспорту;

забезпечення харчуванням здобувачів загальної середньої освіти відповідно до вимог законодавства.

Керівникам закладів загальної середньої освіти:

1. Вжити дієвих заходів щодо забезпечення закладів освіти необхідною кількістю педагогічних працівників відповідно до потреби та фаху.

2. Сприяти професійному розвитку педагогічних працівників для підвищення якості освіти та освітньої діяльності закладу освіти.

3. Забезпечити надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу при відсутності психолога в закладі освіти.

4. Вжити дієвих заходів щодо створення належних умов перебування/навчання здобувачів в укриттях.